

Lovforslag nr. L 14. Fremsat den 26. marts 1998 af undervisningsministeren (Margrethe Vestager)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om folkeskolen

(Specialundervisning i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder)

§ 1

I lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 561 af 25. juni 1997, som ændret ved lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændringer:

1. I § 3, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »16«: », 28, stk. 1, 29«.

2. § 20, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Specialundervisning kan indrettes i dagbehandlingstilbud eller i et efter lov om social service oprettet eller godkendt anbringelsessted, jf. § 22. Specialundervisning af den i stk. 2 nævnte karakter kan endvidere indrettes i kostskoleform.«.

3. § 22 affattes således:

»§ 22. En kommunalbestyrelse kan efter overenskomst med en anden kommune eller den pågældende skole, jf. nr. 2-6, henvise elever til undervisning, jf. § 20, stk. 1, i

- 1) en anden kommunes skoler,
- 2) en statsskole,
- 3) en anmeldt fri grundskole,
- 4) en godkendt efterskole,
- 5) en godkendt husholdningsskole eller
- 6) en godkendt håndarbejdsskole.

Stk. 2. Et amtsråd og kommunalbestyrelserne i Københavns og Frederiksberg Kommuner kan efter overenskomst med en anden amtskommune, en kommune eller den pågældende skole, jf. nr. 3, henvise elever til specialundervisning, jf. § 20, stk. 2, 1. pkt., i

- 1) en anden amtskommunes skoler,

- 2) en kommunes skoler eller
- 3) de i stk. 1, nr. 2-6, nævnte skoler.

Stk. 3. Henvisning til en anden kommunes skoler kan kun omfatte elever på 7.-10. klassetrin og elever, der skal undervises i specialklasser eller specialskoler, samt elever fra kommunens yderdistrikter, der har nærmere til nabokommunens skole.

Stk. 4. Henvisning til de i stk. 1, nr. 3-6, nævnte skoler af børn og unge, kan kun ske med forældrenes samtykke, jf. § 54, medmindre henvisningen sker i henhold til stk. 5 eller 6.

Stk. 5. En kommunalbestyrelse kan efter overenskomst med et i kommunen beliggende dagbehandlingstilbud henvise elever til specialundervisning, jf. § 20, stk. 1, i dagbehandlingstilbudet. Tilsvarende kan en kommunalbestyrelse efter overenskomst med et i kommunen beliggende anbringelsessted for børn og unge, der er oprettet eller godkendt efter lov om social service, henvise elever anbragt i anbringelsesstedet til specialundervisning i anbringelsesstedet.

Stk. 6. Et amtsråd og kommunalbestyrelserne i Københavns og Frederiksberg Kommuner, kan på tilsvarende vilkår som anført i stk. 5, henvise elever til specialundervisning, jf. § 20, stk. 2, i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted for børn og unge.

Stk. 7. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om indholdet af overenskomsten mellem en kommunalbestyrelse eller amtsråd og et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted. Dette gælder dog ikke for overenskomsten med de i stk. 1, nr. 3-6, nævnte skoler, der efter lov

om social service er godkendt som anbringelsessteder.

Stk. 8. Undervisning i henhold til § 8 og § 9 kan være fælles for elever fra flere skoler og kan tilrettelægges i samarbejde med den kommunale ungdomsskole, således at eleverne om nødvendigt henvises hertil. Eleverne skal dog, hvis de ønsker det, kunne modtage undervisning inden for folkeskolen i hele det ugentlige timetal.«.

4. I § 33, stk. 2, 1. pkt., udgår: »og børn som modtager undervisning i en amtskommunal døgninstitution efter bilstandsloven,«.

5. I § 33, stk. 2, sidste pkt., indsættes efter »husholdningsskole«: », en håndarbejdsskole«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. august 1998.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for forslaget

Forslaget om, at specialundervisning kan indrettes i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted for børn og unge, skal ses i sammenhæng med de forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om ændring af lov om social service, der samtidigt fremsættes. Et overordnet formål er at sikre, at børn i den undervisningspligtige alder, herunder børn, der er anbragt uden for hjemmet, modtager en undervisning, der lever op til kravene i lovgivningen om undervisningspligtens opfyldelse.

Specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted for børn og unge

Efter dette forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen vil et barn eller en ung, der af de kommunale sociale myndigheder er henvist til et dagbehandlingstilbud eller anbragt uden for hjemmet i et anbringelsessted, af skolemyndighederne kunne visiteres til specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser i dagbehandlingstilbudet eller det pågældende anbringelsessted og dermed kunne opfylde undervisningspligten i dagbehandlingstilbudet eller anbringelsesstedet.

Af de gældende bestemmelser i folkeskoleloven fremgår, at et undervisningspligtigt barn eller ung, der modtager undervisning i en amtskommunal døgninstitution, ikke skal deltage i folkeskolens undervisning, hvis undervisningen i døgninstitutionen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. En døgninstitution kan i henhold til bistandslovens § 96 (efter 1. juli 1998 § 51 i lov om social service) oprettes og drives af en eller flere amtskommuner, kommuner eller som selvejende institutioner. Der er derimod i dag ikke hjemmel til, at myndighederne kan henvise børn anbragt i andre anbringelsessteder, fx opholdssteder efter § 66 i bistandsloven (§ 49 i lov om social service) til undervisning i disse anbringelsessteder.

Det samlede antal børn og unge, der ved de kommunale sociale myndigheders mellemkomst er anbragt i anbringelsessteder efter bistandsloven (lov om

social service), udgør omkring 12.000. Skønsmæssigt udgør halvdelen heraf undervisningspligtige børn. Ca. 2.000 af disse undervisningspligtige børn er anbragt i steder, som er karakteriseret ved, at børnene modtager undervisning på stedet.

På baggrund af en undersøgelse foretaget af Undervisningsministeriet i 1995 vurderes det, at ca. 800 af disse undervisningspligtige børn er anbragt i en § 96 (§ 51) døgninstitution, medens ca. 1.200 andre undervisningspligtige børn er anbragt i andre anbringelsessteder godkendt efter bistandslovens § 66 (§ 49 i lov om social service). En del af denne gruppe børn er af myndighederne udskrevet af folkeskolen uden at være henvist til anden undervisning efter folkeskolelovens § 22.

Af gældende lov, jf. § 22, fremgår, hvordan en kommunalbestyrelse eller et amtsråd kan opfylde sine undervisningsforpligtelser ved henvisning til en anden kommunes/amtskommunes skoler eller til andre skoler.

Med forslaget etableres hjemmel til, at undervisningen af børn og unge, der af de kommunale sociale myndigheder er henvist til et dagbehandlingstilbud, eller som er anbragt uden for hjemmet i et anbringelsessted (opholdssted efter § 49 eller døgninstitution efter § 51 i lov om social service), kan tilrettelægges i dagbehandlingstilbudet eller anbringelsesstedet, således at denne undervisning henføres til folkeskolelovgivningens bestemmelser om specialundervisning. Dette gælder undervisning fra børnehaveklasseniveau til og med 10. klassetrin. Forslaget indebærer, at også undervisning i amtskommunale døgninstitutioner henføres til folkeskolelovgivningens bestemmelser om specialundervisning.

Socialministerens forslag til ændring af lov om social service, der samtidigt fremsættes, og som indebærer, at der skal foreligge en amtskommunal godkendelse også i de tilfælde, hvor der ønskes foretaget en anbringelse på et anbringelsessted godkendt af anden offentlig myndighed, bevirker dog ikke, at undervisningen af anbragte børn og unge i kost- eller efterskoler godkendt af undervisningsministeren, på forhånd skal defineres som specialundervisning.

Henvisning af et barn til specialundervisning i et

F. t. l. vedr. folkeskolen

dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted i øvrigt forudsætter, at der mellem dagbehandlingstilbudet eller anbringelsesstedet og skolemyndighederne i stedets beliggenhedskommune/amt på forhånd er indgået en overenskomst, der indebærer kommunens/amtskommunens godkendelse af stedets generelle egnethed som varetager af specialundervisning af børn, der har så store vanskeligheder, at det for en tid vil være mest hensigtsmæssigt at undervise dem i dagbehandlingstilbudet eller i deres opholdssted.

Indgåelse af en overenskomst med et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted indebærer ikke, at dagbehandlingstilbudet eller anbringelsesstedet dermed kan tildele prøver vedrørende folkeskolens afgangsprøver. Kommunalbestyrelsen har imidlertid efter gældende lov pligt til at sørge for, at personer, der ikke er fyldt 18 år ved skoleårets begyndelse, har mulighed for at indstille sig til folkeskolens afgangsprøver. Der er dog intet til hinder for, at kommunalbestyrelsen i dagbehandlingstilbudets eller anbringelsesstedets beliggenhedskommune tilrettelægger afgangsprøverne i dagbehandlingstilbudet eller anbringelsesstedet for de pågældende elever.

Med forslaget træffes den konkrete beslutning om visitering af et barn eller af en ung til specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted af skolemyndighederne i stedets beliggenhedskommune/amt som opholdskommune/amt og dermed undervisningskommune/amt også for et barn eller en ung, der af de sociale myndigheder i en anden kommune er anbragt i tilbudet eller anbringelsesstedet, herunder af børn, der er anbragt i en døgninstitution (§ 51 i lov om social service), der ejes af eller drives for andre end beliggenhedsamtet.

Indgåelse af en overenskomst indebærer, at alle udgifter til undervisningen afholdes som en skoleudgift, og at finansieringen i øvrigt sker efter folkeskolelovens regelsæt om, hvilken kommune henholdsvis amtskommune udgiften til folkeskolen endeligt påhviler.

Bestemmelser om minimumskrav til indholdet af en overenskomst, der indebærer en myndighedsgodkendelse af dagbehandlingstilbudets og anbringelsesstedets generelle egnethed til varetagelse af specialundervisning, vil blive fastsat i bekendtgørelsen om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand, som vil blive taget op til revision som konsekvens af lovændringen.

I bekendtgørelsen vil det blive fastsat, at overenskomsten skal indeholde læse- og timefordelingsplaner i overensstemmelse med reglerne i øvrigt i bekendtgørelsen, en oversigt over og beskrivelse af kvalifikationer og erfaringerne hos det personale, som skal udføre undervisningen samt et budget for under-

visningstilbudet m.v. Endvidere vil det blive fastsat, at det af overenskomsten skal fremgå, hvorledes tilsynet med stedets undervisning udøves af skolemyndighederne i stedets beliggenhedskommune/amt. Undervisningsministeriet og Socialministeriet vil udse en fælles vejledning, der ud over at beskrive, hvorledes tilsynet med børnene i de anbragte steder kan udøves, vil indeholde en beskrivelse af, bl.a. hvorledes samarbejdet om barnets anbringelse og undervisning kan finde sted mellem de sociale anbringende myndigheder og skolemyndighederne i dagbehandlingstilbudets eller anbringelsesstedets beliggenhedskommune/amt, ikke mindst når barnet henvises til et dagbehandlingstilbud uden for egen kommune eller anbringes uden for egen kommune.

Visitering til specialundervisning i en døgninstitution (anbringelsessted efter § 51 i lov om social service), som ejes af andre end beliggenhedsamtet, eller drives af en eller flere kommuner eller som en selvejende institution, som døgninstitutionens amtskommune har indgået aftale med, forudsætter tilsvarende, at der på forhånd er indgået en overenskomst mellem kommunalbestyrelsen/amtsrådet i beliggenhedskommunen/amtet og institutionen om institutionens generelle egnethed som varetager af specialundervisning.

For så vidt angår specialundervisning i en døgninstitution efter § 51 i lov om social service, der er oprettet og drevet af beliggenhedsamtet eller i samarbejde med en eller flere amtskommuner, vil der i bekendtgørelsen kunne fastsættes bestemmelser om, at visitering til specialundervisning i institutionen forudsætter, at amtsrådet i beliggenhedsamtet på forhånd har godkendt institutionens læse- og timefordelingsplaner, kvalifikationer og erfaringerne hos det personale, som skal udføre undervisningen samt budgettet for undervisningstilbudet m.v. Tilsvarende vil der kunne fastsættes bestemmelser om udøvelsen af tilsynet med institutionens undervisning i overensstemmelse med bekendtgørelsens regler.

Overenskomster mellem en kommune/amtskommune og en fri grundskole, en godkendt efterskole, husholdningsskole og håndarbejds-skole omfattes ikke af forslaget om adgang til at fastsætte minimumskrav til indholdet.

Karakteren af undervisningen i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted

Børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet kan efter deres undervisningsbehov inddeles i tre kategorier:

- 1) Børnene har ikke vanskeligheder, der fordrer specialundervisning. De er på institutionen på grund af hjemlige sociale forhold. Disse børn indskrives

derfor i en lokal folkeskole, medmindre de modtager undervisning på anden måde, jf. bestemmelserne i folkeskolelovens § 33, stk. 2 - 4.

- 2) Børnene har vanskeligheder, der fordrer specialundervisning. Hvis børnene ikke kan få opfyldt deres specialundervisningsbehov i forbindelse med undervisningen i almindelige klasser, kan de få undervisning i en specialklasserække, eller i en kommunal eller amtskommunal specialskole.
- 3) Børnene har så store vanskeligheder, at det i kortere eller længere tid vil være mest hensigtsmæssigt at undervise dem i deres anbringelsessted på en sådan måde, at undervisningen indgår som en integreret del af det samlede tilbud i anbringelsesstedet/institutionen. Med forslaget vil der også kunne henvises til specialundervisning i et dagbehandlingstilbud.

Årsagerne til de problemer, som de i gruppe 3 nævnte børn eller unge har, er mange, men de omfatter altid sociale og følelsesmæssige aspekter, der i perioder blokerer for indlæring. Børnenes eller de unges grundlæggende behov vil derfor også af den grund være trykke og forstående omgivelser.

Undervisningen af disse børn og unge må derfor - i hvert fald periodevis - være indbefattet i den målrettede indsats, som tilsigter at skabe trykke rammer for dem samtidig med, at der arbejdes med udvikling af deres personlighed. Gennem denne sociale indsats i trykke og forudsigelige omgivelser øges børnenes og de unges selvaccept og dermed forståelse for det sociale samspil. Denne forståelse er samtidig en vigtig forudsætning for, at børnene og/eller de unge kan indgå i sociale sammenhænge og senere begå sig i et mere traditionelt undervisningsforløb.

Undervisning i folkeskolens almindelige fag er en væsentlig faktor i forfølgelsen af disse mål, bl.a. fordi undervisning og tilegnelse af viden i et samfund som vort er nært forbundet med selv værdsfølelse og udvikling af social kompetence. Karakteren af den undervisning, der således kan tilgodese disse børns og unges særlige behov, og som ikke kan ydes inden for rammerne af den almindelige undervisning, må betegnes som specialundervisning. Dette undervisningsbehov er karakteriseret ved helhed, sammenhæng og integration af behandlingsmæssige og undervisningsmæssige indsatsformer.

Folkeskolens regelsæt om specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand angiver grundlaget for dette undervisningsområde. Der er i alle tilfælde behov for en individuelt tilrettelagt undervisning med udgangspunkt i barnets eller den unges samlede situation, herunder ikke mindst den følelsesmæssige. Ligeledes vil barnets eller den unges positive potentialer være et afgørende udgangspunkt.

Begrebet undervisningsdifferentiering, der tager udgangspunkt i det enkelte barns forudsætninger, er her for alvor i fokus. Undervisningen skal som udgangspunkt have samme omfang og indhold for alle elever. Med hjemmel i regelsættet om specialundervisning og afhængig af undervisningens ordning kan der af skolemyndighederne fastsættes særlige timeplaner og eventuelt særlige læseplaner. Der kan ske fravigelse af lovens krav om, hvilke fag der skal være på de enkelte klassetrin, og undervisningstiden kan overstige lovens fastsatte maksimumtimal. En elev kan helt fritages for undervisning i et fag, hvor eleven har usædvanligt store vanskeligheder, og der kan ske fravigelser fra bestemmelserne om karaktergivning og prøvekrav.

Visitering til specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted

Forslaget indebærer, at der af pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR) skal foretages en særskilt pædagogisk-psykologisk vurdering af et bragt barns behov og muligheder og herefter afgives forslag om den fornødne særlige støtte. Det samme vil gælde børn, der henvises til et dagbehandlingstilbud. De almindelige regler om samråd med eleven og forældrene ved henvisning til specialundervisning, jf. folkeskolelovens § 12, stk. 2, skal følges.

Indebærer forslaget fra PPR, at undervisningen bedst kan tilrettelægges i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted, træffer skolemyndighederne i dagbehandlingstilbudets eller anbringelsesstedets beliggenhedskommune i samarbejde med den anbringende kommune beslutning herom. Der er i så tilfælde tale om specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser, og hvorefter PPR skal følge udviklingen hos de elever, der er henvist til specialundervisning.

Vurderes barnets behov at kræve en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte, sker visitering efter de gældende regler om folkeskolens vidtgående specialundervisning.

Underviserkvalifikationer til varetagelse af specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted

Med forslaget om mulighed for fravigelse af §§ 28 og 29 tilvejebringes hjemmel til, at også andre end forskriftsmæssigt uddannede lærere og pædagoger kan varetage dele af den specialundervisning, der efter bestemmelserne om folkeskolens specialundervisning med forslaget vil kunne finde sted i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted. Det forud-

sættes, at personalet er i besiddelse af den fornødne faglige og pædagogiske indsigt.

Den helt særlige karakter ved etablering af et specialundervisningstilbud i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted medfører et behov for at se nuanceret på lærer- og underviserforudsætninger. Fleksibilitet, hvad angår lærer/underviserkvalifikationer, er en afgørende faktor ved tilrettelæggelse af et sådant undervisningstilbud. Hovedkravet er først og fremmest evne til indlevelse, entusiasme og vilje til at beskæftige sig med og søge barnets problemer løst. I takt med barnets socialiseringsproces og dermed modtagelighed for undervisning i den mere snævre betydning vil den gængse undervisning kunne og skulle varetages af et formelt læreruddannet personale.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget om, at den undervisning, der gives i en amtskommunal døgninstitution efter § 51 i lov om social service, inddrages under reglerne for specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser, indebærer, at der for alle elever, som er socialt visiteret til en § 51-institution, og som skal modtage undervisning på døgninstitutionen, skal finde en pædagogisk psykologisk vurdering sted med henblik på fastlæggelse af deres undervisningsbehov og -muligheder og eventuel visitering til specialundervisning der.

Forslaget indebærer tillige, at der også i dagbehandlingstilbud, eller i opholdssteder m.v., der er oprettet eller godkendt efter § 49 i lov om social service, kan gives specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser.

Der sker ingen ændring af henholdsvis den anbringende kommunes, opholdskommunens og amtskommunens ansvar for undervisningspligtens opfyldelse.

Inden for den samlede økonomi vil der, for så vidt angår den undervisning, der gives i en amtskommunal døgninstitution efter § 51 i lov om social service, blive tale om en overførsel af undervisningsudgifter fra socialområdet til folkeskoleområdet. Herved sker der en ændring af byrdefordelingen mellem kommuner og amter, som følger af sociallovgivningens og folkeskolelovgivningens forskellige finansieringsregler.

Da der ikke sker ændringer i de i forvejen eksisterende krav til ydelse af relevante undervisningstilbud eller i antallet af børn, der er omfattet af undervisningspligten, skønnes lovforslaget at være udgiftsneutralt for det offentlige under ét. Lovforslaget medfører en udgiftsforskydning mellem kommuner og amter. Eventuelle krav om økonomisk kompensation

herudover vil blive afholdt inden for Undervisningsministeriets rammer.

Der er optaget forhandlinger med de (amts)kommunale parter om forslagets økonomiske konsekvenser.

Forholdet til EU-retten og international ret i øvrigt

Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Erhvervsøkonomiske og miljømæssige konsekvenser

Forslaget har ikke erhvervmæssige eller miljømæssige konsekvenser.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at også andre end forskriftsmæssigt uddannede lærere og pædagoger kan forestå dele af specialundervisningen i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted (opholdssted efter § 49 og døgninstitution efter § 51 i lov om social service) for børn og unge. Den del af specialundervisningen, der forstås som socialiseringsprocessen, er af en karakter, der dels forudsætter kvalifikationer, der er anderledes end dem, der alene opnås ved en formel lærer/pædagoguddannelse, dels at ikke alle forskriftsmæssigt uddannede lærere og pædagoger nødvendigvis behøver besidde sådanne egenskaber. Udmøntning af bestemmelsen vil blive indarbejdet i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand. Forslaget indebærer, at der i den overenskomst, der i forvejen skal være indgået mellem kommunalbestyrelsen/amtsrådet og et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted om stedets generelle egnethed til varetage af specialundervisning, og som er grundlaget for visitering af et barn eller ung til specialundervisning, skal være en oversigt over og en beskrivelse af det undervisende personales kvalifikationer og erfaringer. Kommunalbestyrelsen/amtsrådet vil i den forbindelse kunne godkende, at også andre end forskriftsmæssigt uddannede medarbejdere vil kunne varetage dele af undervisningen i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted.

Til nr. 2

Med forslaget vil specialundervisning kunne tilrettelægges i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, herunder døgninstitutioner efter § 51 i lov om social service, for børn og unge, der af de sociale myndigheder er henvist til et dagbehandlingstilbud eller anbragt i et anbringelsessted.

Til nr. 3

Ad stk. 1-3 og 8

Bestemmelserne er en videreførelse af gældende lovs bestemmelser om en kommunalbestyrelses/et amtsråds adgang til at opfylde sine undervisningsforpligtelser ved efter overenskomst at henvise til undervisning i andre skoler end den pågældende kommunes/amtskommunes egne skoler. Herudover er der foretaget en teknisk og sproglig tilretning af hensyn til en mere stringent opbygning af bestemmelsen.

Ad stk. 4

Det foreslås, at der ikke kræves forældresamtykke til henvisning til undervisning i en fri grundskole, en godkendt efterskole, husholdningsskole eller håndarbejdsskole, hvis et barn eller en ung af de sociale myndigheder efter bestemmelserne i lov om social service er anbragt i en af disse skoler.

Ad stk. 5-6

Medens anbringelsessteder enten oprettes eller godkendes efter lov om social service, er dagbehandlingstilbud ikke undergivet regulering. Dagbehandlingstilbud kan være af privat karakter og/eller være oprettet som selvejende institutioner. I medfør af bistandslovens § 33 (§ 40 i lov om social service) om hjælpeforanstaltninger, kan de sociale myndigheder henvise et barn eller en ung til et dagbehandlingstilbud.

Forslaget om adgang for en kommunalbestyrelse/amtsråd til at henvise til specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser i et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted beliggende i kommunen/amtet, indebærer, at der mellem stedet og dets beliggenhedskommune/amt er indgået en overenskomst om stedets generelle egnethed til varetagelse af specialundervisning på skolemyndighedens vegne og under dennes ansvar og tilsyn. En overenskomst skal indeholde en undervisningsplan, en oversigt over og beskrivelse af kvalifikationer og erfaringer hos det personale, som skal udføre undervisningen, samt et budget for udgifterne til undervisningen. Af overenskomsten skal det endvidere fremgå, hvorledes tilsynet med undervisningens varetagelse vil blive udøvet, fx ved at en af skolemyndigheden i stedets beliggenhedskommune/amt udpeget tilsynsførende gives adgang til at overvære undervisningen.

Der henvises til de almindelige bemærkninger om forholdene ved specialundervisning i de døgninstitutioner efter § 51 i lov om social service, der er oprettet

eller drevet af institutionens beliggenhedsamt eller i samarbejde med en eller flere amtskommuner.

Den konkrete visitering af et barn til specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted skal ske efter de almindelige bestemmelser om visitering til folkeskolens specialundervisning.

Elever, der ikke har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand, vil ikke kunne henvises til undervisning i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted. Dette gælder dog ikke for henvisning til en fri grundskole, en godkendt efterskole, husholdningsskole eller med forslag til en håndarbejdsskole, se ad Til nr. 5. Efter gældende lov kan skolemyndighederne henvise til undervisning i disse skoler, dog først fra det 8. klassetrin i en godkendt efterskole, eller husholdningsskole.

Ad stk. 7

Det foreslås, at undervisningsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en overenskomst med et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted vedrørende stedets generelle egnethed til varetagelse af specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser af børn, der af de sociale myndigheder er anbragt i stedet. Den konkrete udmøntning af minimumskrav til overenskomsten vil blive indarbejdet i bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand.

Til nr. 4

Bestemmelsen vedrører forældrenes ret til at vælge undervisning uden for folkeskolen, når børnenes undervisningspligt skal opfyldes, medens kommunalbestyrelsens/amtsrådets undervisningsforpligtelser samt adgangen til at opfylde undervisningsforpligtelserne ved at indgå overenskomst med andre skoler fremgår af § 20, henholdsvis § 22.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget til ændring af § 20, stk. 3, om kommunalbestyrelsens/amtsrådets adgang til at indrette specialundervisning i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, herunder amtskommunale døgninstitutioner, idet betingelserne for henvisningen fremgår af § 22.

Til nr. 5

Det foreslås, at undervisningspligten fra 8. klassetrin også kan opfyldes på godkendte håndarbejdsskoler. Husholdningsskoler og håndarbejdsskoler reguleres efter ensartede bestemmelser, herunder om tilsyn.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 3, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »16«: », 28, stk. 1, 29«.

§ 3. Folkeskolen omfatter en 1-årig børnehaveklasse, en 9-årig grundskole og en 1-årig 10. klasse.

Stk. 2. Til børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Undervisningsministeren fastsætter regler herom og kan i denne forbindelse fravige §§ 5, 7, 8, 13, 14, 16 og § 36, stk. 2 og 5.

Stk. 3. Folkeskolen kan tilbyde eleverne undervisning i deres fritid.

Stk. 4. Folkeskolen kan tilbyde børn optagelse i en skolefritidsordning, hvis børnene er optaget i skolen eller har nået den alder, hvor de tidligst ville kunne optages i børnehaveklasse.

Stk. 5. Folkeskolen kan tilbyde voksne at deltage i folkeskolens undervisning på 8.-10. klassetrin.

Stk. 6. Folkeskolen kan i samarbejde med lokalsamfundets folkeoplysnings- og foreningsliv, det frivillige børne- og ungdomsarbejde samt andre kredse af interesserede borgere medvirke til eller forestå og koordinere kulturcenteraktiviteter.

2. § 20, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Specialundervisning kan indrettes i dagbehandlingstilbud eller i et efter lov om social service oprettet eller godkendt anbringelsessted, jf. § 22. Specialundervisning af den i stk. 2 nævnte karakter kan endvidere indrettes i kostskoleform.«.

§ 20. Det påhviler kommunalbestyrelsen at oprette børnehaveklasse og at sørge for un-

dervisning i grundskolen og 10. klasse, herunder specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, af børn og unge under 18 år, der bor eller opholder sig i kommunen, og hvis forældre ønsker dem optaget i folkeskolen, jf. § 54. Endvidere påhviler det kommunalbestyrelsen at sørge for specialpædagogisk bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen.

Stk. 2. Uden for Københavns og Frederiksberg Kommuner påhviler det dog amtsrådet at sørge for specialundervisning af børn og unge under 18 år, der bor eller opholder sig i amtskommunen, og hvis udvikling kræver en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte. Tilsvarende påhviler det amtsrådet at sørge for specialpædagogisk bistand til børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen.

Stk. 3. Specialundervisning af den i stk. 2 nævnte karakter kan indrettes i kostskoleform.

Stk. 4. Elever, som i løbet af skoleåret fylder 18 år, har ret til at fortsætte skolegangen i resten af skoleåret.

3. § 22 affattes således:

»§ 22. En kommunalbestyrelse kan efter overenskomst med en anden kommune eller den pågældende skole, jf. nr. 2-6, henvise elever til undervisning, jf. § 20, stk. 1, i

- 1) en anden kommunes skoler,
- 2) en statsskole,
- 3) en anmeldt fri grundskole,
- 4) en godkendt efterskole,
- 5) en godkendt husholdningsskole eller
- 6) en godkendt håndarbejdsskole.

Stk. 2. Et amtsråd og kommunalbestyrelserne i Københavns og Frederiksberg Kommuner kan efter overenskomst med en anden amtskommune, en kommune eller den pågældende

skole, jf. nr. 3, henvise elever til specialundervisning, jf. § 20, stk. 2, 1. pkt., i

- 1) en anden amtskommunes skoler,
- 2) en kommunes skoler eller
- 3) de i stk. 1, nr. 2-6, nævnte skoler.

Stk. 3. Henvisning til en anden kommunes skoler kan kun omfatte elever på 7.-10. klassetrin og elever, der skal undervises i specialklasser eller specialskoler, samt elever fra kommunens yderdistrikter, der har nærmere til nabokommunens skole.

Stk. 4. Henvisning til de i stk. 1, nr. 3-6, nævnte skoler af børn og unge, kan kun ske med forældrenes samtykke, jf. § 54, medmindre henvisningen sker i henhold til stk. 5 eller 6.

Stk. 5. En kommunalbestyrelse kan efter overenskomst med et i kommunen beliggende dagbehandlingstilbud henvise elever til specialundervisning, jf. § 20, stk. 1, i dagbehandlingstilbudet. Tilsvarende kan en kommunalbestyrelse efter overenskomst med et i kommunen beliggende anbringelsessted for børn og unge, der er oprettet eller godkendt efter lov om social service, henvise elever anbragt i anbringelsesstedet til specialundervisning i anbringelsesstedet.

Stk. 6. Et amtsråd og kommunalbestyrelserne i København og Frederiksberg Kommuner, kan på tilsvarende vilkår, som anført i stk. 5, henvise elever til specialundervisning, jf. § 20, stk. 2, i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted for børn og unge.

Stk. 7. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om indholdet af overenskomsten mellem en kommunalbestyrelse eller amtsråd og et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted. Dette gælder dog ikke for overenskomsten med de i stk. 1, nr. 3-6, nævnte skoler, der efter lov om social service er godkendt som anbringelsessteder.

Stk. 8. Undervisning i henhold til § 8 og § 9 kan være fælles for elever fra flere skoler og kan tilrettelægges i samarbejde med den kommunale ungdomsskole, således at eleverne om nødvendigt henvises hertil. Eleverne skal dog, hvis de ønsker det, kunne modtage undervisning inden for folkeskolen i hele det ugentlige timetal.«.

§ 22. Kommunalbestyrelsen kan efter overenskomst med staten, andre kommuner eller private skoler henvise elever til undervisning i statsskoler, en anden kommunes skoler eller private skoler. Amtsrådene og Københavns

og Frederiksberg Kommuner kan på tilsvarende måde efter overenskomst med staten, en anden amtskommune, en kommune eller private skoler henvise elever til specialundervisning af den i § 20, stk. 2, nævnte karakter i statsskoler, i en anden amtskommunes skoler, i kommunale skoler eller i private skoler m.v.

Stk. 2. Henvisning til private skoler m.v. kan kun ske med forældrenes samtykke, jf. § 54.

Stk. 3. Henvisning til en anden kommunes skoler kan kun omfatte elever på 7.-10. klassetrin og elever, der skal undervises i specialklasser eller specialskoler, samt elever fra kommunens yderdistrikter, der har nærmere til nabokommunens skole.

Stk. 4. Undervisning i henhold til § 8 og § 9 kan være fælles for elever fra flere skoler.

Stk. 5. Undervisning i henhold til § 8 og § 9 kan tilrettelægges i samarbejde med den kommunale ungdomsskole, således at eleverne om nødvendigt henvises hertil. Eleverne skal dog, hvis de ønsker det, kunne modtage undervisning inden for folkeskolen i hele det ugentlige timetal.

4. I § 33, stk. 2, 1. pkt., udgår: »og børn som modtager undervisning i en amtskommunal døgninstitution efter bilstandsloven,«.

5. I § 33, stk. 2, sidste pkt., indsættes efter »husholdningsskole«: », en håndarbejdsskole«.

§ 33. Undervisningspligten medfører pligt til at deltage i folkeskolens undervisning eller i en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Stk. 2. Børn, der følger undervisningen i en anmeldt fri grundskole, i en statsskole eller i en gymnasieskole, og børn som modtager undervisning i en amtskommunal døgninstitution efter bilstandsloven, eller som modtager hjemmeundervisning efter reglerne i lov om friskoler og private grundskoler m.v., skal ikke deltage i folkeskolens undervisning. Det samme gælder elever, som efter 7. klassetrin deltager i undervisning, der svarer til folkeskolens, på en godkendt efterskole, en husholdningsskole eller en ungdomskostskole.

Stk. 3. Undervisningspligten kan endvidere efter det 7. klassetrin opfyldes ved deltagelse i heltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole i henhold til lov om ungdomssko-

ler samt ved deltagelse i undervisningsforløb i henhold til § 9, stk. 5.

Stk. 4. Skolens leder kan efter forældrenes anmodning, jf. § 54, tillade, at en elev efter 7 års undervisning helt eller delvis opfylder undervisningspligten ved at deltage i erhvervs-

mæssig uddannelse eller beskæftigelse, når særlige grunde taler for, at det er til elevens bedste. For elever, der er omfattet af stk. 2, træffes afgørelsen af kommunalbestyrelsen. Tilladelsen kan betinges af, at eleven deltager i supplerende undervisning i ungdomsskolen.

Skriftlig fremsættelse (26. marts 1998)

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Hermed tillader jeg mig for det høje Ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Specialundervisning i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder).

(Lovforslag nr. L 14).

Dette forslag, der skal ses i sammenhæng med forslag til lov om ændring af lov om fri-skoler og private grundskoler m.v. (Tilsynsbestemmelser m.v.) samt med socialministerens forslag til lov om ændring af lov om social service og social bistand (Kompetencen til at godkende plejefamilier og opholdssteder), har som overordnet formål at sikre, at børn i den undervisningspligtige alder, der er anbragt uden for hjemmet, får en undervisning, der lever op til kravene i lovgivningen om undervisningspligtens opfyldelse.

Med forslaget vil skolemyndighederne kunne indrette specialundervisning efter folkeskolelovens bestemmelser i et dagbehandlingstilbud og i anbringelsessteder, der er oprettet eller godkendt efter lov om social service. Anbringelsessteder omfatter opholdssteder og døgninstitutioner. Forudsætningen for, at skolemyndighederne kan henvise en elev til specialundervisning i et dagbehandlingstilbud eller et anbringelsessted er, at kommunalbestyrelsen eller amtsrådet i tilbudets eller stedets beliggenhedskommune eller -amt på forhånd har godkendt det pågældende sted som værende generelt egnet til at varetage specialundervisning af børn og unge, der har så store van-

skeligheder, at det i en periode vil være mest hensigtsmæssigt at undervise dem i dagbehandlingstilbudet eller i deres anbringelsessted. Godkendelsen, der normalt vil blive udmøntet i en overenskomst, vil skulle omfatte læse- og timefordelingsplaner, en oversigt over og beskrivelse af kvalifikationerne og erfaringerne hos det undervisende personale samt budgettet for undervisningstilbudet. Endvidere skal det af overenskomsten fremgå, hvorledes tilsynet med stedets undervisning udøves af de stedlige skolemyndigheder.

Forslaget indebærer, at også den undervisning, der i medfør af gældende lov kan finde sted for undervisningspligtige børn, der er anbragt i amtslige døgninstitutioner, inddrages under folkeskolelovens bestemmelser om specialundervisning.

Med forslaget vil der blive tilvejebragt hjemmel til, at kommunalbestyrelsen eller amtsrådet kan godkende, at også andre end forskriftsmæssigt uddannede lærere og pædagoger kan varetage dele af specialundervisningen i et dagbehandlingstilbud eller anbringelsessted.

Børn, der ikke har behov for specialundervisning, vil ikke kunne henvises til undervisning i et dagbehandlingstilbud eller i et anbringelsessted. Ej heller vil hjemmeboende børn kunne henvises til specialundervisning i et anbringelsessted.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje Ting.